

“SUITE MONT-ROIG”

GALERIA ANTONI PINYOL. REUS (TARRAGONA), 2003

El cim de la llibertat subjectat. Carles Hac Mor

De fet, no hi ha cap antagonisme entre, d'una banda, globacionisme, com aquell qui diu, i, de l'altra, localisme o fins i tot ultralocalisme. I a més a més, totes dues o tres coses es poden fusionar. I això passa perquè cap d'aquestes diguem-ne actituds no excloents no és pas un “isme” (en l'acceptació avantguardista, i ja clàssica, d'aquest sufix) com tampoc no ho és el martí-romisme.

En efecte, diríeu que la manera de fer de Martí Rom s'expandeix tenint tothora en compte que qualsevol estil és un perill per a l'estil, igualment que, dit sigui mironianament (tot i que Joan Miró això no ho va dir mai, i tanmateix ho hauria pogut dir), l'art és un perill per a l'art.

Per això el martí-romisme –que és l'art de Martí Rom conreat per Martí Rom- amalgama allò més localista amb allò més abstractament universal, que vol dir d'enlloc i de pertot, que és d'on provenen els arquetips, de l'enlloc que hi ha a tot arreu.

I és que els arquetips, en ser pertot, també són localistes. Podríem dir que les coses més locals és d'on brollen els arquetips, les coses més universals. D'aquí ve que és un tòpic de dir la veritat que afirma que només allò prou arrelat en un lloc pot ser universal. I, justament per tòpica, hom l'acaba oblidant, aquesta veritat, que nogensmenys, com totes les veritats, no deixa de ser ambigua: ho és i no ho és, de veritat. I d'això el martí-romisme n'és conscient a bastament. Ho demostra tota l'obra de Martí Rom.

Distingim aquí, doncs, entre martí-romisme i Martí Rom. I fem ben fet, per tal com el conjunt de les obres de Martí Rom segrega el martí-romisme, i, en canvi, cadascuna de les peces de Martí Rom és o no és martí-romista, depèn. Això suposa una virtut plural que és dóna en molts grans artistes –per exemple, Leonardo i Duchamp- i que d'altres artistes així mateix grans no tenen. I per tan notable mancança, aquests darrers tenen unes virtuts solipsistes, singulars, com és el cas de, verbigràcia, Tàpies o Uccello, totes i cadascuna de les obres dels quals són, respectivament tapiesistes i uccelistes. És a dir, l'uccelisme i el tapiesisme s'adiuen, respectivament, amb tots els Uccello i tots els Tàpies, i, per contra, el leonardisme i el duchampianisme no els podem sobreposar a totes les obres de Leonardo i de Duchamp, perquè, com Martí Rom, són artistes que viuen, fan, en una multiplicitat més o menys accentuada.

Aquesta diversitat, però, pel que fa a Martí Rom és ben relativa, fins al punt que podríem afirmar que l'estil de Rom, de tota l'obra Rom, brolla amb un antiestil –un antimartí-romisme- que ell, tanmateix, afaïçona fins a fer-lo estil martí-romià. I a desgrat d'això, l'heterogeneïtat, la diferència entre les seves peces, s'hi manifesta tostemps.

O dit d'una altra manera, Martí Rom sorprèn a cada peça i alhora aquestes sempre són encaixades perfectament en la unitat de la seva obra: com , si fa no fa, ha escrit Conxita Oliver, l'art de Martí Rom neix d'una conjunció d'associacions, integracions i apropiacions d'elements diversos, els quals, amb llenguatges, tècniques, materials i suports diferents, s'apleguen en un tot.

A la mostra present, Suite Mont-roig, les raons que hem argumentat fins ací resulten evidents: posem per cas, entre les peces El vèrtex, El cim de la roca i La nit, la roca hi ha una coincidència temàtica o potser unes variacions sobre un tema concret, però la primera

és una escultura i les altres dues són pintures. I entre aquestes quatre obres i Llum de la llibertat la dissimilitud és, en principi, força notòria, com ho és també entre totes les esmentades i La llarga nit. I els dos dibuixos al natural, Tors càlid i Tors d'escorça, al seu torn, no tenen gaire a veure –és una manera de dir exagerada- amb les peces de més amunt, i tampoc no s'assemblen gaire ni a El guardià de l'areny ni a Escala Dei. I a despit d'aquestes dissemblances i sorpreses, per poc que coneixem l'art de Martí Rom, a l'acte ens adonarem que una obra és seva: l'antiestil hi ha estat subjectat, que ve de subjecte, de la persona que fa l'acció, que la l'obra d'art: Martí Rom, el subjecte que amb el seu art, subjecta la seva creativitat: la subjecció com a mitjà de fer art.

Icones ancestralment totèmiques hi conviuen amb construccions subtils que remetien a una innocència igualment primitiva. Allò naïf o infantil, de sobte, esdevé puixança tel·lúrica i gairebé terrible, tot i que no exempta mai d'una subtileza que converteix en inefable allò que ha estat dit amb claredat quasi rotunda.

És mol difícil, per no dir al capdavant impossible, d'abordar amb racionalitat, ja sigui analítica o sintètica, les peces de Martí Rom, que, per damunt de tot, exigeixen una resposta poètica mental, la qual, és clar, no cal que es materialitzi en res, o sí, si llur requeriment porta al desig de respondre amb poesia a la poètica de l'art de Martí Rom, o sia, si aquest ens fa venir ganes de fer sonar uns esquellots ignis amb trencaclosques transparents sota el cel d'aram d'un paratge màgic.

Vet-la ací, la meua resposta, acròstica, amb mètrica i rima:

Mont-roig és roig i té clots
Allà hi ha el futur d'abans
Roques indiquen si pots
Tocar l'horitzó amb mans
Ígnies pels esquellots

Roig és el clot de l'enigma
Origen ple d'ocellots
Martí Rom n'és paradigma

I mentrestant el cel cau

Mor l'ocellot del rocam
A tocar de Mont-roig l'ull
Repicar diàfan l'ham
Tresca igni vora el cau
Índex que n' indica un clam
I
Roca guaita oh com bull
Ormeig d'enfilar el ram
Mar per on sura aquest full
I sota terra amb la fam
S'hi juga el fil amb un dau
Mentre que al fons del gran pam
Escull esquellots l'escull